

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Talio, Sev Metiens Et Remetiens Mensvra

Stengel, Georg

Ingolstadij, 1650

Capvt XI. Non mentis tantùm & sermonis, sed etiam operis iniurias suam habere talionem, è sacris litteris ostenditur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52346](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52346)

Senec.
lib. 3. de
benef. c. 1.

et. m. 1.

nocentes? quorum caussa ad cælum clamat?
Non referre beneficijs gratiam, & est turpe,
& apud omnes habetur. *Ingratus est, qui be-*
neficiam accepisse se negat, quod accepit, ait.
Seneca: *Ingratus est, qui dissimulat. Ingratus*
qui non reddit. Ingratissimus omnium, qui ob-
litus est. Quid ergo is, qui beneficium ca-
lumnijs compensat? barbarus, bellua, ge-
henna dignus. Certè dignus virgis, & furca,
in qua *Nuto* sua fuit calumnia compensata.
Neque enim finem suum consecutus ad o-
pes *Lucij*, sed ad coruos peruenit, qui ei ex-
equias cecinerunt.

CAPVT XI.

Non mentis tantùm & sermonis, sed
etiam operis iniurias suam habere ta-
lionem, è sacris litteris osten-
ditur.

§. I.

De operum talione dicta profanorum.

CAlumina huc vsque commemora-
ta, quoniam non in verbis dum-
taxat steterunt, sed iugulum quoq;
auctorum petentes, per iugulum auctoris re-
dierunt, appositè possunt etiam referri ad
classen

classen eorum, qui idcirco, quia mala alijs fecere, mala patiuntur. Nunc tamen ex instituto agendum est de iniurijs, quæ sicut non iam in iudicijs temerarijs, aut verbis tantum, sed etiam re ipsa consistunt, ita etiã paribus poenis compensantur. Quod fieri tam sacrorum, quàm profanorum scriptorum dicta, narrataque comprobant. Quorsum enim illud Terentij? *Ne quid suo suat capiti.* Quorsum istud Plauti? *Iam captor ipse captus est.* Quorsum hoc Horatij? *Gratia capta ferum captorem cepit.* Quorsum Plato ait? *Mihi videtur, ô Socrates, maxime capi ratio, qua captabat.* Quorsum commune proverbium? *Captantes capti sumus.* Quoties enim homines incidunt in pedicæ, quas alijs struxerunt? Quoties qui dat operam, vt inuitatiunculis alium conetur efficere temulentum, ipse reddatur ebrius? quoties, qui finitimum molitur imperio depellere, ipse suum amittit imperium? Quoties *laquens laqueum cepit?* quoties obseruans alterum obseruatus est? quoties *ipse homo sibi malã rem arcessit inmento suo?* quoties dolus in alterum excogitatus in caput authoris recidit? quoties commentum aliquis in proprium exitium reperit? quod Lucianus

Terent.
in Phorm.
Plaut. in
Epidico.
Plato in
Theæte-
to.

Plaut. in
Amphitr.

cianus de hæredipeta scribit, qui cùm diuitem ex asse hæredem scripssisset, ac testamentum protulisset, quod diuitem ad idem faciendum prouocaret, recti ruina subito oppressus est, ac sua reliquit illi, cuius facultatibus inhiarat. Et quamuis à Theogride poëta dicatur,

Vincula nemo sibi cudit, charissimæ Cyrenæ,
tamen diuinæ prouidentia iustitiæq; leges
considerans quispiam iuxta vetus verbum
iubet

*Compedes, quas ipse fecit, ipse ut possit
faber.*

Denique quoties quis suo se dicitur gladio
ingulare? suo se telo, sua malitia percutere?
Apud Ouidium quædam heroidum queritur.

*Remigiumq; dedi, quo me fugiturus abire
res:*

Heu patior telis vulnera facta meis!

Liui lib.
2. de se-
cundo
bello Pu-
nico.

Ita &, apud Liuium, *Sentiebat Hannibal suis se artibus peti.* Ita apud Plutarchum Brasidas dux educto è corpore telo, traditur eodem confodisse eum, qui miserat. Et Marius vnus è triginta tyrannis, à milite quodam interceptus narratur Trebellio Pollione, qui adoriens dixerit: *Hic est gladius, quem ipse fecisti.*

fecisti: nam Marius, ante imperium, faber ferrarius fuerat, & eius militis operâ in fabrilis officina vsus.

§. II.

Dicta sacra, & è sacris prompta de operum talione.

Similes loquendi modos è diuinis litteris ^{Supra} ^{cap. 45.} ^{Isa. 33. 3.} ^{Baronius} ^{An. 262.} ^{scabel-}
suprà enumerauimus, quibus hîc addenda
sunt illa: *Va qui pradaris, nonnè & ipse pra-*
daberis? va qui spernis, nonnè & ipse spernê-
ris? Væ tibi Sennacherib, qui depopularis
Iudæam, nam vicissim præda eris Iudæis; væ
tibi, qui victorijs insolens spernis & Iudæos,
& Deum Iudæorum, nam & ipsi spernent
& contemnent te, cùm tua castra per An-
gelum subito cædentur. Quod & alijs post-
ea Ecclesiæ hostibus ac tyrannis contigit.
Nam Nero, qui Petrum & Paulum spreuit,
qui primus persecutionem mouit in Chri-
stianos, spretus est & ipse à Senatu populo-
que Romano, in necem illius conspirante,
eumque ad mortem manu sibi sua conscis-
cendam adigente. Domitianus, qui Chri-
stianos occidit, occisus est & ipse à suis. Va-
lerianus, qui Christianos supplantauit, sup-
plantatus est & ipse à rege Persarum, à quo
captus ei equum ascensuro dorsum, quasi

Matth.
26. 52.

scabellum, præbuit. Ad eundem modum locutus est Christus, quando dixit: *Omnes, qui acceperint gladium, gladio peribunt.* Omnes, qui bellorum ac seditionum auctores fuerint, in eo ipso bello, quod excitauerint, extinguentur, vt Origenes interpretatur; aut vt Hieronymus & Beda, gladio peribunt, non corporali, sed spirituali, id est, diuina vindicta, quæ de illis, vel in hac, vel in altera vita poenas sumet. Quamuis Christus eo loco non significet, necessariò omnes, qui gladium acceperint, gladio perituros esse (cùm multi gladio non pereant) sed tantùm legem alleget, quæ iubebat ho-

Gen. 9. 6.

mucidam occidi. Est autem lex illa: *Quicumque effuderit humanum sanguinem, fundetur sanguis illius: ad imaginem quippe Dei factus est homo.* Itaque non dicit, quàm pe-

S. Augustin. lib. 99. veteris & noui Testam. cap. 104.

nam necessariò subituri sint, sed vt D. Augustinus aduertit, quàm mereantur. Christus igitur tunc Petrum reprehendens generalem citauit legem, quia vbicumque exceptio locum non habet, lex locum habet: non habebat autem locum exceptio in Petro, qui bono quidem animo, sed quo loco & quo tempore non debuit, gladium accepit. Quid enim vnus homo contra cohortem

tem integram effecisset? an non potius milites irritasset, vt Christum tantò crudeliùs tractarent? quemadmodum videmus hostem vrbe capta truculentiùs sauire in armatos ac se se defendere paratos. Ita quidem hic locus est intelligendus.

§. III.

Factorum talio exemplis sacris demonstrata.

Interim diuina Nemesis fit, vt sæpe etiam eodem modo hominibus noceatur, quo ipsi nocere voluerunt, vt *qui fodit foveam, incidat in eam, & qui in altum mittit lapidem, super caput eius cadat.* Dixi, exempla esse sacra, & profana. E sacris adduxi suprà quædam de Achitophel, qui suo consilio perijt; de duobus falsis testibus, qui lapides, quos in Susannam innocentem iactare voluerunt, suo capite excipere coacti sunt. His adde Pharaonem, qui *præcepit omni populo dicens: Quidquid masculini sexus natum fuerit, in flumen proycite.* Ita filios Israël voluit extinguere, quibus obstetrices pepercerunt. Quid illi contigit? *Factum est in noctis medio, percussit Dominus omne primogenitum in Terra Egypti, à primogenito Pharaonis, qui in solio eius sedebat, vsq; ad primogenitum captiua, qua erat in carcere, & omne primogenitum*

Eccles. 10.

8.

Eccl. 27.

28.

Exod. 1.

22.

Exod. 12.

29.

iumentorum. Non ergo tantum dentem,
 pro dente, oculum pro oculo; sed etiam
 pro infantibus occisis infantum necem exe-
 git Deus. Iosephum fratres in cisternam,
 Iosephus fratres in carcerem misit tribus die-
 bus. Unde educti dixerunt: *Merito haec pa-*
timur, quia peccauimus in fratrem nostrum vi-
identes angustiam animae illius, dum deprecari-
tur nos, & non audiuimus; idcirco venit super
nos ista tribulatio. Quare neque Ioseph eos
 audiuit deprecantes. Quod facturus est eti-
 am Deus illis, qui nolunt eum audire vocan-
 tem: *Stat ad ostium, & pulsat, tangit cor pec-*
catoris, duram inuenit ianuam, non aperit-
tur, etiamsi tota nocte pulset, etiamsi cinci-
ni eius pleni sint guttis noctium. Quid ergo
 iratus dicit? *Quia vocaui, & renuistis: ex-*
tendi manum meam, & non fuit, qui affice-
ret. Despexistis omne consilium meum, & in-
crepationes meas neglexistis. Ego quoque in-
interitu vestro ridebo, & subsannabo, cum volu-
id, quod timebatis, aduenerit, &c. In Iudi-
 cum libro, *Fugit Adonibezec: quem persecuti*
comprehenderunt, casis summitatibus manuum
eius ac pedum. Dixitq; Adonibezec: Septua-
ginta reges, amputatis manuum ac pedum sum-
mitatibus, colligebant sub mensa mea ciborum
reliquias:

reliquias: sicut feci, ita reddidit mihi Deus. In-
star canis sub mensa comedit, qui alios mo-
re canum tractauit. Itaque, quod ipse sibi
intriuuit, hoc illi fuit exedendum. Vt autem
& illud fieret, quod David dixit: *Lacum*, Psal. 7, 16.
aperuit, & effodit eum: & incidit in foueam,
quam fecit. Daniel, apud regem Darium, su. Dan. 6. 33
perabat omnes principes & satrapas: quia spi-
ritus Dei amplior erat in illo. Porro rex cogita-
bat constituere eum super omne regnum: unde
principes & satrapa quarebant occasionem, ut
inuenirent Danieli malum. Quod cum nus-
quam inuenire possent, nisi ut legem, diui-
næ legi contrariam statuerent, prohiberent-
que, Ut omnis, qui petisset aliquam petitionem
à quocumque Deo, & homine usq; ad triginta
dies, nisi à rege, in lacum leonum mittere-
tur. Daniel quia ter in die flectebat genua sua,
& adorabat, confitebaturq; coram Deo suo, si-
cut & antè facere consueuerat, missus est in
lacum à leonibus discerpendus. Sed belluæ
innocentiæ pepercerunt, & illæsum reddi-
derunt; quasi illis custodiendus, non deuo-
randus traditus esset. Iubente autem rege ad-
ducti sunt viri illi, qui accusauerant Danielem,
& in lacum leonum missi sunt; ipsi, & filij, &
uxores eorum: & non peruenerunt usq; ad pau-
mentum

mentum laci, donec arriperent eos leones, & omnia ossa eorum comminuerunt.

§. IV.

Suo gladio pereuntes, inter quos sunt, qui docent, scripturam esse luce meridiana clariorem.

Matth.
26. 52.

1. Reg 17.
50.

Ne verò etiam in sacris historijs putes, Marios deesse, qui suo telo sunt iugulati, aut qui acceperint gladium, & gladio perierunt, quid notius (spurio illo Goliath? is quantus in hostem surgebat? quantas voces iactabat? quantum terrorem Israëlitis incutiebat? An impunè? *Prævaluit David adversum Philistheum in funda & lapide, percussimq; Philistheum interfecit. Cumq; gladium non haberet in manu David, cucurrit, & stetit super Philistheum, & tulit gladium eius, & eduxit eum de vagina sua: & interfecit eum, præciditq; caput eius. Quod facere, sine gladio, non potuisset. Ut gladius non abesset, attulit ipse eum in perniciem suam vastus ille gladiator. Quamvis alia eum mente attulit, nempe ut id ipsum faceret Davidi, quod à Davide passus est. In quæ verba D. Gregorius ait: Vir quoque Catholicus colligit testimonia Scripture, quæ hæreticus pro se affert; & erroris eius pertinaciam inde conuincit.*

Goliath

Goliath ergo cum gladio, David cum pera & funda pastoralis ad praelium venit; sed David Goliath suo gladio occidit, Scriptura sacra tamquam gladio suo vtuntur hæretici, sed ab Ecclesia per ipsam quoque Scripturam conuincuntur: vt cum aiunt, sensum litteralem Scripturæ clarum esse, & intellectu facilem, iuxta illud: *Lucerna pedibus meis verbum* Psal. 118. 105. *tuum, & lumen semitis meis;* ipsi scripturis eos iugulamur, cum quarimus, Quod si Scriptura semper est clara, cur discipuli Luc. 24. 27. euntes in Emmaus, nisi Christo interprete, non intelligebant Moysen & Prophetas? Cur Eunuchus reginæ Æthiopum rogatus à Philippo an intelligeret Isaiam Prophetam, Act. 8. 31. quem legebat, respondit: *Quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi?* Cur Apostoli Matth. 16. 11. multa eorum, quæ à Christo audiebant, & Luc 18. 34. nunc scripta sunt in Euangelio, non intelligebant? Cur à Petro scriptum legimus, in 2. Petr. 3. 16. Pauli Apostoli epistolis *quædam esse difficilia intellectu?* Ad hæc respondere non possunt, qui dicunt Scripturam vbiq; luce meridiana esse clariorem; suo itaque gladio, hoc est, scripturâ iugulantur. Nos autem ad ea, quæ obijciunt, nullo negotio respondemus. Ait sanè David: *Lucerna pedibus meis verbum*

bum tuum; Sed aliud est, Verbum Dei, quando alicui semel ex diuina inspiratione cognitum & intellectum est, dirigere illum, ne erret, sicut lucerna, quæ dirigunt eum, ne in foueam cadat, aut in lapidem offendat: aliud est, Verbum Dei ex se clarum esse, quod negamus cum Davide, cuius ibidem verba sunt: *Revela oculos meos, & considerabo mirabilia de lege tua*; item: *Da mihi intellectum, & scrutabor legem tuam*; *Da mihi intellectum, ut sciam testimonia tua*. Vbi petit gratiam à Deo, ut possit Scripturam intelligere; qua ipsa petitione ostendit, Scripturam adeò esse obscuram, ut sine peculiari Dei illustratione intelligi non possit. In hunc modum mysticè Goliath suo gladio obtruncatur, dum scripturis hæretici, qui volunt scripturis contra nos pugnare, percutiuntur.

§. V.

Holofernes suo pugione ingulatus; & David adulter adulteris punitus.

Ceterum ad litteram suo telo cecidit superbus ille Martis imitator Holofernes, qui dum ingenti exercitu imminuit Iudæis, muliebri manu est interemptus. Fortissima enim Iudith, oratione ad Deum fusa, *accessit*

Iudith.
13. 8.

ad

in diuina Scriptura, expressam esse. 205

*ad columnam, quæ erat ad caput lectuli eius, & pugionem eius, qui in ea ligatus pondebat, exoluit. Cumq; euaginasset illum, apprehendit comam capitis eius, & ait: Confirma me, Domine Deus in hac hora, & percussit bis in cernicæ eius, & abscidit caput eius. Inermis erat, arma ab hoste accepit, vt itidem David à Philistæo. Quid molimini, mortales, cultrum acuitis in victimam? ipsi hostia fietis, quæ sub cultrum veniat. Quàm multi mortem euaderent inermes, qui armati occiduntur? quia gladium aduersario porrigunt. Verbis captis, facilè reliquis vita donatur, qui autem stant in excubijs, qui enses stringunt, qui vibrant hastas, sine vlla gratia perimuntur, & sæpe suis armis perimuntur, quibus ipsi hostem perimere voluerunt. Deus quoque idem facit in sceleribus hominum puniendis, eodem ferro, aut eadem pœna, immò eodem scelere finit plurimos fauciari, quibus destinabant alios mactare; vt mensuræ paritas iustitiæ demonstret paritatem. Certè ad ipsum Dauidem adulterum factum, per Nathan Prophetam dixit Dominus: *Eò 1. Reg. 12. quòd despexeris me, & tuleris uxorem Vriæ^{10.} Herhai, vt esset uxor tua; Ecce ego suscitabo super te malum de domo tua, & tollam uxores tuas**

tuas in oculis tuis, & dabo proximo tuo, & dormiet cum vxoribus tuis in oculis solis huius. Adulterium igitur vnum permisit pluribus adulterijs compensari; vt, quod Vriæ in vna vxore fecerat, ipse in multis pateretur.

§. VI.

Ioannis Baptista caput suo capite luit puella saltatrix.

Qua de caussa in nouo etiam testamento impia illa saltatrix, quæ caput Ioannis Baptistæ in disco poposcit, ipsa quoque caput, mirabili casu, immò mirabili Dei prouidentia amisit. Historiam Nicephorus his verbis commemorat. *Furibunda sed enim, & adultera incestaq; adeò illa, quæ quidem Herodis habebatur, reuera autem Philippi erat coniunx, vitâ longius actâ, quàm prius filiam & saltatricem acerbo fato sublatam vidisset, deinde ipsa quoque decessit, futuri sæculi Iudicio, & supplicio reseruata, meras ibi quàm citissime diuina ira faces, intolerabilisq; indignationis Domini calicem haustura. Filia autem eius (dignum enim est, qui memoria commendetur) talis fuit obitus. Eundem ei quòpiam brumali tempore erat, & fluius trayciendus, qui cum glacie constrictus, coagmentatusq; esset, pedes eum transibat. Glacie autem ruptâ, (idq; non*

Niceph.
Callist.
lib. 1. hist.
Eccl. cap.
20.

sine

sine Dei Numine) demergitur illa statim, capite
tenus: & in inferioribus corporis partibus la-
seuiens, molliusq; se mouens, saltat non in terra,
sed in undis: caput verò frigore & glacie concre-
tum, deinde etiam conuulneratum, & à reli-
quo corpore, non ferro, sed glaciei crustis rese-
ctum in glacie ipsa saltationem lethalem exhibet;
spectaculoq; eo omnibus prabito, scelestum hoc
caput, in memoriam ea, quæ fecerat, spectanti-
bus reuocat. I nunc, procax puella, ad con-
uiuantes ingredi, & dic ad regem: *Volo*, Marc: 6.
ut protinus des mihi in disco caput Ioannis Ba- 25.
ptista: dum caput illius petis, tuum morti
vendis; verè sententia tua in caput tuum
reuertitur; dum pedibus plaudis terram, &
comicè saltas, mereris vt paulò post tuum
à ceruice resectum caput, per glaciem, fu-
nestum chorum cogatur desaltare. Sic ca-
put Ioannis, capite meretricis, saltatio sce-
nica, lethali saltatione; & gladius Hero-
dis, glacie fluminis compensantur. Sæpius
postea simili pœna saltatrices perierunt. Io. Tri-
them. in
Nam Ioannes Trithemius & Cranzius scri- Chron.
bunt, in Saxonia, nocte Natiuitatis Domi- monast.
nicæ, saltantes, postea in pœnam, anno in- Hirsaug.
tegro, prodigiosissimè saltationem conti- Albert.
nuasse: Cantipratanus in Gallia iuxta Lau- Cranz.
dunum, lib. 4 Sæ
xon. c. 30

dunum, scribit, quosdam saltantes, rupto ponte alioqui firmissimo, aquis mersos esse. Simile quid, sub Rudolpho I. Traiecti contigit, ubi cum iuvenes & puellæ, viri & feminae choreas in ponte frequentes ducebant, & illac venerabile Christi Sacramentum deferretur, nullo in genua procumbente, pons decidit, & ducenti propè mortales perierunt. Nempe qui saltando peccarunt, luerunt quoque de ponte salientes, ut quia filiam Herodiadis in petulantia imitabantur, ei etiam in interitu assimilarentur.

§. VII.

S. Paulus an percutienti imprecatus sit, ut vicissim percuteretur?

Sanctus Paulus, quod orationis initio Principem sacerdotum Ananiam nominatum non aliquo honoratiore titulo affectisset, vel tantam innocentiam professus esset, *Ananias precepit astantibus sibi, percutere os eius, cui illico talionem vaticinans Paulus dixit: Percutiet te Deus, paries dealbate.*

Act. 23: 2.

S. Augustin. 1. de Serm. in monte, 219.

Hæc verba docet S. Augustinus minus intelligentibus conuitium sonare, intelligentibus prophetiam esse. Nam tunc Apostolus serio, atque Apostolica quadam auctoritate, percussionis suæ authori interitum denuntiavit,

tum

tum ut eum abstereret, tum ne videretur
Tribuno, qui aderat, contemnendus, quem
à flagris sibi infligendis prohibuerat. *No-* S. Chryf.
uimus quidem, ait S. Chrysoſtomus, *quòd de* hom. 6. de
hoc loco aliqui ſatisfacientes, loco prophetia ve- laudib. S.
lint eſſe, quòd dictum eſt: nec culpo dicentes: Pauli.
ex enim iſtud euenit, ſicq; defunctus eſt. Nam
diuina inſpiratione ſciebat Paulus, quid
Ananiæ euenturum eſſet, *nec decet cum Cai-* Ioan. 11.
pha Paulum hac in re comparare, qui quòd pro- 51.
phetabat; nesciebat, ait Carthufianus. Verat
quidem Dominus, *ne quis malefacientibus* Luc. 6. 28.
malè faciat, aut maledicat maledicentibus, vel Rom. 12.
imprecetur; & ipſe Paulus idem præcipit, 14.
& à ſe ſic factum ſcribit; tamen quandoq; 1. Cor. 4.
licet vtrumlibet Zelo iuſtitia, & iudiciaria pote- 12.
ſtate, atq; ſine vindicta liuore, ſine odio. vt D. S. Grego.
Gregorius monet, & ſuppetunt in eodem l. 4. Mo-
Paulo alia exempla, vt & in Petro, Elia, Ie- ral, cap 6.
remia, alijsq; diuini honoris zelo inflam- 2. Tim 4.
matis. Summus igitur ſacerdos Ananias, 14.
paries dealbatus; *ita vt nomine forinſecus ni-* Gal. 5. 12.
teret, ait S. Auguſtinus, *intriſecus luteis con-* Act. 13.
cupiſcentijs ſorderet, quia S. Paulum percuti Act. 8.
iuſſit, viciffim percuffus eſt, & quidem manu 4. Reg. 12
Dei, in quam incidere horrendum eſt. Ma- Ierem. 12.
nus enim omnipotentis omnipotens eſt. S. Augu-
ſtin. de
menda-
cio 6. 150

§. VIII.

Parentem malè tractans, à filio vicissim malè tractatur.

Caveant igitur, quicumque alios seu lingua, seu manibus percutiunt; nihil erit apud diuinum tribunal impunitum; erit enim id illis nullus Paulus prædicat, prædicat tamen ratio, prædicat iustitiæ diuinæ æquitas, eos vicissim, nisi se ipsos iudicent, puniantque, vel in hac, vel in altera vita, re-percutiendos. Quemadmodum non alionde, quàm à propria conscientia monitur

Martin.
Delrio in
Senecæ
Agamē-
nonem n.
901.

Henric.
in Diopt.
Ioseph.

Balardin.
l. 3. c. 47.

Matth.
Rader. in
vitam S.
Ephrazm.

fuit ille, de quo Martinus Delrio, alijque scripserunt; qui patri suo, in Frisia, sæpe iniurius adeò fuit, vt illum pugnis contunderet, & prostratum crinibus raptaret. Nam postea vicissim à filio suo pulsatus, atque eodem quoque modo per domum raptatus, cum ad limen domus peruentum foret; & nefandi istius filij rabies etiam vlteriùs progressura videretur, miser parens intelligens, iusto se Dei iudicio illa pati, exclamauit. *Hactenus, fili, nec enim parentem meum, auium tuum, ultra domus limen crinibus traxi.* Nullo huic alio monitore opus fuit, quàm conscientia, & ratione, quæ misero dicebat, filium à parente suo didicisse modum tra-

Etand

in divina Scriptura, expressam esse. 211

Standi parentes; qui si inhumanus esset, magistro potius, quàm discipulo tribuendus videretur. Nec enim, nisi iustissimè, Deum permittere, ut peccatum parentis, peccato filij plecteretur.

§. IX.

In uxorem crudelis crudeli morte multatur.

Hoc etiam pacto finit aliquando errare, in sententia ferenda, ipsum Magistratum Deus. Sæpe enim, qui in vno crimine innocens plectitur, est in alio nocens. Et Senatus quidem iudicium præcipitat, est tamen aliud peccatum, quod Deus per senatum castigat. Referam melioribus verbis, M. Michael Iulius rudi Minerua dedit quod M. Michael Iulius rudi Minerua dedit memorijs posterorum. Basileæ Paterfamilias fuit, crudis homo moribus, & mentis indomitæ: qui si tangeretur, echino fuit asperior; Adria iracundior, si læderetur. Is conjugem habuit utique meliore marito dignam. Nam etsi honesta esset ac pudica, quotidianas tamen rixas, & velut perpetuam simultatem pati cogebatur. De qua quis re, etiam de lana caprina, illi Orbilius ille litem mouebat. Nec manebat res intra verba, & probra; à contumelijs & maledictis plerumque ad verbera, & liuorem

M. Michael Iulius de laude ordinis Coniugalibus conc.

rem vultus veniebatur, vt è vestigijs constaret de præterita tempestate. Diu tolerauit mulier huiuscemodi importunitates, sed tandem, vt ictibus satiata, ac pertæsa iniuriarum, domo profugit ad parentes cognatosque suos, de intolerabili sauitia ac tyrannide mariti querelâ depositura, & quaesitura medicinam. Ibi professa, se frugi honestæq; matrisfamilias officium sedulo suaque sponte facere; maritum autem ganeonem, omnis mansuetudinis oblitum in beluam degenerasse, neq; blanditijs, neque vllis officijs delinitum deponere feritatem, rogauit, vt vel auxilium, vel in patria suâ exilium sibi darent. Interea autem, illa absente, alia quæpiam mulier in Rhenum cecidit, & submersa est. Quare lapsu & agitatione aquarum Basileam vsq; deferebatur, facie sæpius ad scopulos allisa, itaque confusa ac deformata, vt satis agnosci non posset. Quia tamen habitus illius ac vestimenta per omnia respondebant amictui mulieris illius quæ non ita pridem, clam omnibus ad parentes suos se se proripuerat, non dubuere, qui conijcerent, cadauer esse illius profugæ mulieris. Itaque suspicio per plures ac plures propagata est; qui mussitarunt

primò

primò, tum etiam palàm iactarunt, non alium istius facinoris esse authorem, quàm maritum, cui fermè numquam cum vxore convenisset: assiduas inter hos coniuges fuisse lites, bella quotidiana, perpetuas inimicitias; vel igitur vxorem sponte in Rhenum insilijse, vt se tanto malo liberaret; vel quod de tam importuno atque immiti coniuge longè credibilius esset, maritum incautam vxorem Rheni præripijs adambulantem in aquas præcipitasse. Suspicio in famam, fama sepe in extrema erumpit mala. Quamobrem etiam tum magistratus, partim similitudine habitus in muliere aquis suffocata, partim publicis sermonibus motus, in maritum manus iniici, ad carcerè necquidquam reclamantem rapi iussit. Ibi dum crimè obiectum constanter negat, tormentis admouetur, & in quæstionem postulatur. Multi malunt citò mori, quàm diu cruciari. Itaque & ille, quamuis hac parte innoxius, vi tormentorum adductus, non dubitavit fateri, vitam se coniugi suæ eripuisse, eamque vndis sepelire voluisse. Fatentem reum magistratus morti adiudicat, ducitur. supremo supplicio afficitur. Vix triduum à supplicio elapsum est, eum mater

ter familias, cum cerebroso marito in gratiam reditura, Basileam redijt, sed maritum haud ampliùs inuenit, cuius miserabili interitu comperto, protinus in curiam se effudit, & cum Patribus Reipublicæ illius conscriptis vehementissimè exposulauit, quòd maritum suum criminis istius exortem è finibus humanæ naturæ exturbassent, morteque infami deleuissent. Quare non solum mulierem sui à marito discessus, sed etiam magistratum, iniustæ aduersus innocentem sententiæ latæ serò poenituit: non poenituit autem Deum, qui tam multas grauesque iniurias mulieri illatas, in occasione habuit vindictæ marito reponenda.

§. X.

Machetes tria ipse passus, quæ in alijs temerè iudicauit.

Quod in his talibus proiectioris licentia hominibus facere iustissimum reorum Iudicem tantò minùs mirum est, cum etiam sibi magis addictos feriens talione sinat in ipsum peccatum labi, ut seipso noscere discant, atque in viam redeant. Apud Cassianum, Abbas Machetes solebat narrare, tribus de causis potissimùm se Monachos

Cassian.
lib. 5. de
renunci-
antium
inst. c. 30.

temerè

temerè iudicasse. Primò cùm venisset ad Monachos quosdam, qui graui tumore intra os laborantes, tubereq; vehementer eos cruciante, medicinam mali excogitabant, procurabantque, vt tuber illud excinderetur. Quod vbi Machetes vidit, iudicauit, apud semetipsum, curationis huius sollicitudinem ex defectu mortificationis prouenire. Secundò malè habebat Machetem, quòd aliqui seu vitio ætatis, seu alia necessitate, compulsi, non nihil de seueritate disciplinæ Monasticæ remitterent, & pro capessenda quiete, pelle ex caprarum pilis confecta se cooperirent. Hos nimix sensualitatis condemnabat. Tertiò indignè tulit, quando vidit sæcularibus petentibus ex deuotione aliquid olei sibi benedici à Monachis, eorum postulatis annui. *Hoc, inquiebat, ingens presumptio est. & quadam quasi sanctitatis ostentatio.* Sed ecce diuinæ bonitatis æquitatem, idem Machetes, alioqui vir sanctus, palàm vltroque fassus est, permisisse Deum iustissimo iudicio suo, vt in omnes hos tres defectus (si quidem defectus sint) ipsemet laberetur, quos in alijs antè improbauerat. Nam & tubere illo intra os (Deo pœnas temeritatis hoc modo ab illo deposcente) enato

punitus est. Itaq; medicinam sectione, ob doloris magnitudinem, petere coactus est. Ex eiusdem morbi vi etiam operimento illo, seu stragulo ex pelle caprina vti adactus est. Deniq; importunitate sæcularium ita fatigatus est, vt oleum quoq; eis benediceret. Hæc de se ipso Machetes dixit, coronidemque illam addidit, hortando, rogandoque omnes, vt ipsius edocti seu exemplo, seu supplicio, iudicia temeraria, tamquam præsentissimam pestem, declinarent. Itaque nolite iudicare, qui non vultis iudicari: *in que enim iudicaueritis, iudicabimini.*

CAPVT XII.

Pœnam talionis, in omnibus elementis, redditam fuisse, è varijs Scriptoribus sacris demonstratur.

§. I.

Fulmina, seu alia Tela in authores retorta, et laderè cupientes ludentia.

IN ipsis quoq; Sanctorum historijs sæpe fit mentio, de hominibus, qui illis ipsis armis, aut instrumentis læsi sunt, quibus alios vel læserunt, vel lædere statuerunt; aut, vt dici solet, qui in